



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta  
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ  
Theologiæ

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

2 Vtrum possit diminui.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

uis ex parte sensitiua inchoet tantum corruptio hac. Efficaciter tamen corrumpitur scientia per huiusmodi obliuione uel deceptionem, ut in litera dicitur in 1. articulo.

pi per accidens, sed solum ex parte inferiorum uirum seſitiuaru. Est igitur considerandum, si possunt huiusmodi habitus per se corrumpi. Si igitur fuerit aliquis habitus qui habeat aliquod contrarium uel ex parte sua, uel ex parte

si uero non habet contrarium, non poterit per se corrumpi. Manifestum est autem, quod species intelligibilis in intellectu possibili existens, non habet aliquid contrarium; neque iterum in intellectu agente, qui est causa eius, potest aliquid esse contrarium. Unde si aliquis habitus sit in intellectu possibili immediate ab intellectu agente causatus, talis habitus est incorruptibilis & per se, & per accidens. huiusmodi autem sunt habitus primorum principiorum tantum speculabilium, quam practicum, qui nulla obliuione, uel deceptione corrumpi possunt, sicut Philosophus dicit in 6. Eth. de prudentia, quod non perditur per obliuione. Aliquis uero habitus est in intellectu possibili ex ratione causatus. habitus conclusionum sunt scientia, cuius causae dupliciter potest aliquid contrarium esse. Vno modo, ex parte ipsarum propositionum, ex quibus ratio procedit; etenim enuntiationi, quae est, Bonum est bonum, contraria est ea quae est, Bonum non est bonum, secundum Philosophum in 2. Perihier. Alio modo, quantum ad ipsum pro cessum rationis, puta syllogismus sophisticus opponitur syllogismo dialectico, uel demonstratiuo. Sic igitur patet, quod per falsam rationem potest corrumpi habitus uere opinionis, aut etiam scientiae. unde Philosophus dicit, quod deceptio est corruptio scientiae, sicut supra dictum est. Virtutum uero quaedam sunt intellectuales, quae sunt in ipsa ratione, ut dicitur in 6. Ethic de quibus est eadem ratio, quae est de scientia, uel opinione. Quaedam uero sunt in parte animae appetitiuae, quae sunt uirtutes morales: & eadem ratio de uitiis oppositis. Habitibus autem appetitiuae partis causantur per hoc, quod rationata est appetitiua partem mouere: unde per iudicium rationis in contrarium mouentis quocumque modo, siue ex ignorantia, siue ex passione, uel etiam electione, corrumpitur habitus uirtutis, uel uitii.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur in 7. Eth habitus similitudinem habet naturae, deficit in ab ipsa: & ideo cum natura rei nullo modo remoueatur ab ipsa, habitus difficile remouetur.

AD II. dicendum, quod si speciebus intelligibilibus non sit aliquid contrarium, enuntiationibus in & processui rationis potest aliquid esse contrarium, ut dictum est.

AD TERTIUM dicendum, quod scientia non remouetur per motum corporalem quantum ad ipsam radicem habitus, sed solum quantum ad impedimentum actus, in quantum intellectus indiget in suo actu uiribus sensitiuis, quibus impedimentum affertur per corporalem transmutationem. Sed per intelligibilem motum rationis potest corrumpi habitus scientiae, etiam quantum ad ipsam radicem habitus. & similiter potest corrumpi habitus uirtutis, tamen quod dicitur, uirtutes esse permanentiores disciplinis, intelligendum est non ex parte subiecti, uel causae, sed ex parte actus: uam uirtutum usus est continuus per totam uitam, non autem usus disciplinarum.

ARTICVLVS II.

Utrum habitus possit diminui.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod habitus diminui non possit. Habitibus enim est que

am qualitas & forma simplex: simplex autem aut totum habetur, aut totum amittitur. ergo habitus cui corrumpi possit, diminui non potest.

¶ 2 Præter. Omne quod conuenit accidenti, conuenit eidem secundum se, uel ratione sui subiecti: habitus autem secundum se ipsum non intenditur & remittitur, alioquin sequeretur quod aliqua species de suis in diuiduis predicaretur secundum magis & minus. si igitur secundum participationem subiecti diminui possit, sequeretur quod aliquid accidat habitui proprium, quod non sit commune ei & subiecto: cuiusque autem forma conuenit aliquid proprium præter suum subiectum, illa forma est separabilis, ut dicitur in primo de anima. sequitur ergo quod habitus sit forma separabilis, quod est impossibile.

¶ 3 Præter. Ratio & natura habitus, sicut & cuiuslibet accidentis, consistit in concretione ad subiectum, in quo & quodlibet accidens diffinitur per suum subiectum. si igitur habitus secundum se ipsum non intenditur, neque remittitur, neque est in concretione sui ad subiectum diminui poterit, & ita nullo modo diminuetur.

SED CONTRA est, quod contraria nata sunt fieri eadem: augmentum autem & diminutio sunt contraria. cum igitur habitus possit augeri, uidetur quod etiam possit diminui.

RESPOND. Dicendum, quod habitus dupliciter diminuantur sicut & augentur, ut ex supra dictis patet. Et sicut ex eadem causa augentur, ex qua generantur, ita ex eadem causa diminuantur, ex qua corrumpuntur. Nam diminutio habitus est quaedam uia ad corruptionem, sicut e conuerso, generatio habitus est quoddam fundamentum augmenti ipsius.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod habitus secundum se consideratus est forma simplex, & secundum hoc non accidit ei diminutio, sed secundum diuersum modum participandi, qui prouenit ex indeterminatione potentiae ipsius participantis, quae scilicet diuersimode potest unam formam participare, uel quae potest ad plura, uel ad pauciora extendi.

AD SECUNDUM dicendum, quod ratio illa procederet, si ipsa essentia habitus nullo modo diminueretur: hoc autem non ponimus, sed quod quaedam diminutio essentiae habitus non habet principium ab habitu, sed a participante.

AD TERTIUM dicendum, quod quocumque modo significetur accidens, habet dependentiam ad subiectum secundum suam rationem, aliter tamen & aliter. Nam accidens significatum in abstracto importat habitudinem ad subiectum, quae incipit ab accidente, & terminatur ad subiectum. nam albedo dicitur, quia aliquid est album, & ideo in diffinitione accidentis abstracti non ponitur subiectum quasi prima pars diffinitionis, quae est genus, sed quasi secunda, quae est differentia. Dicimus enim quod simitas est curuitas nasi, sed in concretis incipit habitudo a subiecto, & terminatur ad accidens. dicitur enim album quod habet albedinem, propter quod in diffinitione huiusmodi accidentis ponitur subiectum tanquam genus, quod est prima pars diffinitionis. dicimus enim quod simum est nasus curuus. Sic igitur id, quod conuenit accidentibus ex parte subiecti, non autem ex ipsa ratione accidentis, non attribuitur accidenti in abstracto, sed in concreto. & huiusmodi est intensio & remissio in quibusdam accidentibus, unde albedo non dicitur magis & minus, sed album, & eadem ratio est in habitibus, & aliis qualitatibus, nisi quod quidam habitus augentur, uel diminuantur per quendam additionem, ut ex supra dictis patet.

ARTI.

Cap. 5. in fi. tom. 5.

Ca. ult. to. 5.

In argu. ad oppositum. Cap. 1. to. 5.

Cap. 10. non longe ab fi. tom. 5.

in corp. ar.

P. 700.